

Centre Comarcal Lleidatà

ENTITAT DECLARADA D'UTILITAT PÚBLICA
CREU DE SANT JORDI

MEDALLA D'OR DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA AL MÈRIT CULTURAL

Gran Via de les Corts Catalanes 592_1r - BARCELONA 08007 - Setembre 2007 - N° 18
TL. 933 182 788 - FAX 934 127 674 - E-mail: cclleidata@ya.com - http://www.cclleidata.com

1927 **80** 2007
ANIVERSARI

Equip de redacció

Josep Bellet i Falcó
DIRECCIÓ

Joan Miquel Peguera
SOTS-DIRECTOR

Joaquim Durany Mauri
COORDINADOR

Gràfiques Colorama
DISSENY I IMPRESSIÓ

Sumari

Activitats del centre
PAGS 2 - 3

Comarques Lleiditanes
PAGS 4 - 5

Opinió
PAGS 6 - 7 - 8

Salut
PAG 9

Història de Catalunya
PAG 10 - 11

Pàgines Literàries
PAG 12 - 13 - 14

Aires poètics
PAG 15

Personatges de Catalunya
PAG 16 - 17 - 18

En racó d'en Quim
PAG 18 - 19

Miscel·lània
PAG 19

Editorial

En primer lloc us desitgem una feliç tornada i represa de les vostres activitats habituals i de les que tenen el Centre com a base del seu desenvolupament. La paralització que provoca l'època estival en tots els estaments marca una profunda diferenciació entre l'any astrològic-econòmic i el social-familiar. És veritat que el món econòmic tanca els balanços el 31 de desembre, però són moltes les entitats que com la nostra, i especialment el món relacionat amb l'ensenyament, programem les activitats del curs o any operatiu a partir del mes de setembre i fins a finals de juny de l'any vinent.

És per aquest motiu que recomanem als nostres associats que dediquin uns moments a pensar i plantejar-se el tipus d'activitat cultural o lúdica a la que volen dedicar el seu temps lliure.

A la pàgina següent trobaran la relació d'activitats i el nom dels professors o coordinadors que les dirigeixen.

Així mateix tenim la satisfacció de comunicar-vos i INVITAR-VOS a l'obertura oficial del curs 2007-2008 que tindrà lloc el dia 10 d'octubre a les 8 de la tarda i correrà a càrrec de l'excel·lentíssim senyor

Jordi Hereu i Boer
ALCALDE DE BARCELONA

Ha començat la venda de loteria de NADAL. Malgrat haver-ne adquirit el 20% més que l'any passat us preguem que no espereu el darrer moment per fer la vostra compra.

2.- BUTLLETI INFORMATIU

ACTIVITATS DEL CENTRE curs 2007-2008

TEATRE

Directora Sra. Josepa Saperas

Assaig, dilluns i divendres de 17'30 h a 20'30 h.

CORAL TERRA FERMA

Director Sr. Eduard Castell

Assaigs, dimecres i divendres de 19 h. a 20 h.

ESCOLA D'ACORDIÓ

Professor Sr. Ramon Cardona

Classes, dijous de 16 h. a 20, 45 h.

Professora Miriam Valls

Classes, dilluns de 16 h. a 19 h.

CERÀMICA

Professor Sr. Francesc Blanch

Classes dimarts de 17 h. a 20 h.

PINTURA

Professora Sra. Carme Feixas

Classes dijous de 17 h. a 20 h.

PUNTA AL COIXÍ

Professora Sra. Montserrat Boqué

Classes, dimecres de 16 h. a 20 h.

CATALA

Professor Sr. Enric Sancho - Possible curs de conversa de català bàsic

Classes, dijous de 16'45 a 19 h.

INFORMÀTICA

Professors Antoni Orpella - Antoni Badia - Josep L. Buyolo

Classes, Dilluns, dimarts i dimecres de 17'30 1 19 h.

CAFÈ DELS DISSABTES (reunions literaries)

Organitza Anton Sala-Cornador

Dissabtes 19 h.

PREMI LITERARI DE POESIA 2008 PREMI LITERARI DE NARRATIVA 2008

Convocats: Veure la web, www.cclleideta.com

Directora Maria Lluïsa Pazos

GRUP ILERDA

Representacions artístiques literàries

Coordina Pere Basté

GRUP CLAROR

Tertúlies a l'abast (Moderades per torn)

dimarts i dissabtes de 17 h. a 18'30 h.

CAMPIONATS DE BOTIFARRA

Coordinador Francesc Mestres

Data a concretar

CAMPIONATS PETANCA

Coordinador - a concretar

Data a concretat

CAMPIONATS DOMINÓ

Coordinador, Ricard Vivó

Data a concretar

SERVEI BAR-RESTAURANT

Dirigeix Roser Berga

Horari del Centre

FUNDACIÓ D'ESTUDIS HISTÒRICS DE CATALUNYA CONFERÈNCIES - SOPARS TERTULIES

Coordinador: Armand Sanmamed

Nota de la redacció:

La Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya acaba d'integrar-se al Centre Comarcal Lleidatà.

La importància dels seus treballs d'investigació sobre la història de Catalunya l'ha fet mereixedora d'un ample reconeixement entre els estudiosos de la matèria. Serveixin aquestes línies per donar la benvinguda als seus membres -avui socis del Centre- i per invitar a tots els nostres afiliats a visitar la seva web www.histocat.cat

4.- BUTLLETI INFORMATIU

COMARQUES LLEIDATANES

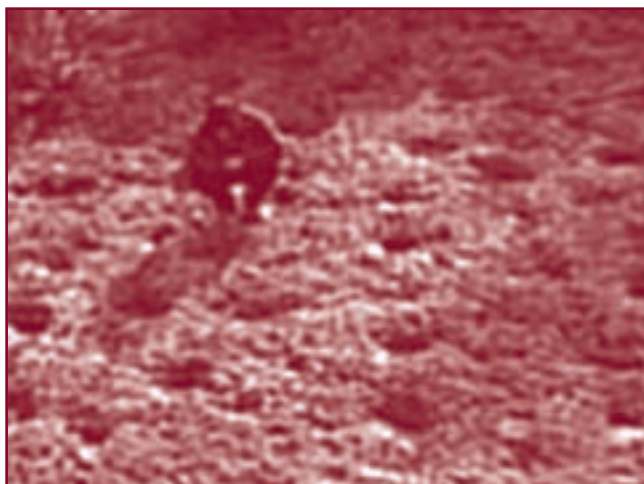

EL PALLARS JUSSÀ (3 de 3)

Per JOSEP Mª PUJAL**TURISME**

Es recomana una excursió d'altura amb les més còmodes possibilitats, aprofitant el robust funicular aeri, amb cabuda per unes 50 persones, que en 7 minuts els situarà de l'esplanada de la magna central reversi-

ble de l'estany Gento-Sallente a l'altura de l'estany Gento, lloc des d'on són possibles varies atractives caminades tot visitant els molts estanys d'aquest bonic racó pirenaic amb altures per sobre dels 2000 metres. Important és això mateix pels enamorats de l'arc romànic, on podran trobar edificacions d'extraordinari valor sobre aquest tema, també es pot practicar el senderisme, el rafting, passejades a cavall, escalada, i pels especialistes la recerca de fòssils. Als qui els agradi veure baixar el "Rais" –troncs de fusta com antigament es feia aquest transport pel riu- el primer diumenge de juliol podran gaudir d'aquest antic treball a La Pobla de Segur.

A prop d'Isona s'ha fet una troballa de restes de dinosaures, un lloc molt interessant per visitar.

A la muntanya d'Espui, coneguda com Filià, està projectat un gran complex d'esports d'hivern, que en posar-se en servei beneficiarà econòmicament tota la Vall de Cabdella i tota la comarca.

GASTRONOMIA

Les truites de riu de la Vall de Cabdella, la girella, els embotits, la truita amb carreteres a la Vall Fosca, regats amb els excel·lents vins d'Orcau són plats privilegiats de la Comarca. En els molts restaurants que es troben al llarg del País es pot degustar el menú especial de cada casa, que segur vos en sabreu satisfets.

PERSONES DEL PALLARS JUSSÀ QUE S'HAN SIGNIFICAT DES DE L'ASPECTE CULTURAL, SOCIAL, POLÍTIC O RELIGIÓS DE L'ÈPOCA ACTUAL

Barbal i Faffé, Maria, Tremp, 1949, professora i famosa novel·lista.

Boixareu i Areny, Josep M^a, La Pobla de Segur, 1915, Industrial, alcalde de la ciutat durant molts anys. Promotor extraordinari de les bel·leses del Pallars.

Boixareu i Areny, Ramon, La Pobla de Segur, 1956. Advocat diplomàtic

Borrell i Fontelles, La Pobla de Segur, 1947. Enginyer aeronàutic, Subsecretari d'Hisenda, polític, Ministre i President del Parlament Europeu.

Coll i Martí, Pep, pensionista, 1949. Llicenciat amb lletres, escriptor i novel·lista.

Cortina i Mauri, Pere, La Pobla de Segur, 1904. Diplomàtic, ambaixador a París, Ministre d'Afers Exteriors i Conseller d'Estat.

Farré i Sostres, Julià, Tremp, 1928. Metge diplomàtic en Foniatria. Autor del llibre "El canto de los cantantes" (Soci del Centre Comarcal Lleidatà).

Farreres i Bochaca, Ugnaci, La Pobla de Segur, 1939. Economista, Conseller de la Generalitat de Catalunya.

Lliset i Borrell, Francesc. La Pobla de Segur, 1932. Llicenciat en Dret. Secretari de la Corporació Metropolitana de B.

Maluquer González, Concepció, Salas de Pallars, 1918. Poetessa i novel·lista.

Manyanet i Vives, Josep, Tremp, 1835. Sacerdot, fundador de la Comunitat dita Fills de la Sagrada Família, dedicada a l'ensenyament.

Mauri Arnalot, Ramon, La Pobla de Segur, 1851. Industrial, construí el Banesto a Madrid i la Casa Mauri a La Pobla, avui ajuntament.

Porta i Mestre, Enric, La Pobla de Segur, 1901. Pintor famós format a l'escola de París.

Rocafort i Samsó, Caferí. La Pobla de Segur. 1872. Escriptor, Geòleg, destacat en l'estudi de les pintures rupestres de Cogul.

Sánchez i Vilanova, Llorenç, Barcelona, 1930. Prolífic Geògraf, bibliogràfic, estudiós de la història del Pirineu de Lleida, des de temps remots a l'actualitat, ha rescatat esdeveniments oblidats i ha deixat testimoni escrit de la magna obra hidràulica realitzada en aquestes terres. (Soci del Centre Comarcal Lleidatà)

Sanuy Sullà, Josep Antoni, Tremp, 1874. Eclesiàstic, Organista, autor d'himnes, va compondre misses gregorianes a veus d'òrgan.

Saura Bastida, Josep, Tremp, 1906. Fou magistrat i president de la Sala segona civil de l'Audiència de Barcelona.

Soliva Vidal, Ramon, Capdella, 1912. Enginyer. Comandà una Divisió Republicana en la guerra civil, prengué part com general a Rússia en la darrera guerra mundial. Lliurà Berlín amb l'exèrcit del general Zukof.

Torra i Carol, Josep, Sant Salvadó de Toló, 1888. Conegut com "Mossèn Torrà", gestionà des de la seva parròquia de Sorre l'acolliment a institucions benèfiques de moltes persones desvalgudes. Escriptor.

Ens plau acabar aquest resum del Pallars amb una nota de l'escriptor pobletà, senyor Sánchez Vilanova que apareix en un dels seus llibres...

"A tots els que em llegireu amb l'esperança que aquestes pàgines, fruit del complicat treball d'haver de viure i de la reflexió, puguin servir-nos modestament de guiatge."

L'Autor

*Per totes les persones que vinguin de part del Centre Comarcal Lleidatà

30%
DE DESCOMPTA

MUNTURA + VIDRES

	Monofocals Antirreflexants	Progressius Antirreflexants
Bàsic	59 €	150 €
Collections	90 €	220 €
Marques	150 €	350 €
Moda	220 €	450 €
Disseny	290 €	590 €

OPTICA CAMPO

Indicadors Cyl. 21- 2.00 Dpt. +7- 4.00
Oferta valida fins 31/09/07
Ofertes no acumulables

Provença, 75 · 08029 Barcelona · Tel.: 93 430 08 34
Av. Torrent Gornal, 35 · 08905 L'Hospitalet · Tel.: 93 440 34 08
Rocafort, 81 · 08015 Barcelona · Tel.: 93 424 51 80
Mail: fcampo@cnno.es

6.- BUTLLETÍ INFORMATIU

OPINIÓ

DES DE LA COLÒNIA - TÀNTAL, EL CATALÀ I L'AU FÈNIX *Per JOSEP BELLET FALCÓ*

La identitat nacional de Catalunya no es fonamenta en valors ètnics, sinó en valors culturals arrelats al llarg de la història, el més valuós dels quals és la llengua, doncs, mitjançant la parla es vehiculen i es fan entenedores la resta de manifestacions culturals.

La llengua catalana té el mèrit indiscutible d'haver crescut i sobreviscut enmig de depredadors despietats disposats a eliminar-la. El veí del nord i el de l'oest han maldat incansablement per aconseguir que el patrimoni més estimat que posseïm sucumbís a la desmesurada ambició de la seva cultura imperialista, convençuts que eliminant la llengua el catalanisme es dissoldria com un terrós de sucre en un got d'aigua.

Amb el propòsit d'assolir el seu projecte han emprat sense escrúpols les armes i el Butlletí Oficial per sentenciar-la a mort i, convençuts del seu triomf, abans que la llengua fos morta els han sobrat enterradors disposats a inhumar-la. En aquesta mateixa secció del butlletí del mes de març passat, publicàvem els noms i les fotografies d'uns quants enterraments il·lustres que, en qualsevol indret que Déu tingui les seves ànimes, deuen estar patint horrors, perquè com escrivia no fa gaire Salvador Cardús: ***“Ha de ser terrible tenir la impressió que ets a punt de rematar l'anomalia cultural i política que representen els catalans per a les aspiracions unitaristes de l'espanyolisme, saber que tens totes les armes a favor, que la desproporció de forces és brutal i comprovar ara i adés que el catalanisme sobreviu tots els embats que se li llancen.”***

Doncs sí, pels depredadors de dins i de fora, pels d'abans, pels d'ara i pels que sortiran en el futur, ha de ser horrible veure's sotmesos al suplici de Tàntal, el fill de Zeus, el descendent del líder dels reis olímpics condemnat pels déus en càstig de les seves maldats a viure en un irremeiable i irreprimible desig sense satisfacció.

Segons ens conta la Mitologia, el càstig de Tàntal consistia en estar submergit eternament en un llac amb l'aigua al coll sota un arbre fron-

dós amb les rames carregades de saborosos fruits, i cada cop que desesperat per la gana o la set intentés agafar una fruita o beure un glop, l'aigua o la fruita es retiessin immediatament sense permetre-li tastar una cosa ni l'altra.

I ja que hem entrat en terrenys llegendaris, permeteu-me que faci una semblança entre la nostra llengua i la mitològica au Fènix, doncs, malgrat que al català li han cantat les absoltes infinitat de vegades, sempre torna a renèixer amb més vigor que abans.

L'Au Fènix, coneguda pels grecs com Phoenicoperus, és una au de la grandària d'una àguila, d'urpes molt llargues i el bec molt dur, que posseeix l'estranya virtut de regenerar-se eternament. I... quina casualitat! el seu plomatge vermell ataronjat i groc incandescent coincideix plenament amb els colors de la bandera catalana.

Atenent-se al que diu la llegenda, la majoria d'artistes han imaginat l'au Fènix com un ocell terrible i l'han pintada com el parell de dibuixos que acompanyem.

Conta la llegenda que el Fènix vivia en el jardí del Paradís niant en un roser. Quan Adam i Eva en foren expulsats, de l'espasa de l'àngel

va saltar una guspira que calà foc al niu cremant-ho tot, el niu i l'inquilí. Però com que el Fènix havia estat l'única bèstia que s'havia negat a menjar la fruita prohibida, li foren concedits alguns dons, sent el més important el de la immortalitat, que aconseguiria mitjançant l'estranya capacitat de renéixer de les pròpies cendres. En arribar-li l'hora de la mort, el Fènix feia un niu d'espècies i herbes aromàtiques, ponía un ou i el començava a covar, però al tercer dia, sense saber el motiu, cremava tot. El Fènix es consumia per complert, però en reduir-se a cendres, l'au Fènix, l'au única i eterna ressorgia de nou. Això passava cada cinc-cents anys.

La crema de la nostra llengua, la mort anunciada i el posterior renaixement del català té períodes més curts. Quantes vegades l'han cremat i ha nascut des d'aquells temps del borbó Felip IV i el mostatxut Comte Duc d'Olivares?

La penúltima crema va tenir lloc en la dècada dels seixanta del segle passat hi va estar provocada per la gran invasió d'emigrants castellano-parlans. En aquelles dates una delegació de

Quebec va visitar Catalunya. La conclusió a la que va arribar la Comissió de tècnics va ser que la llengua catalana estava acabada: era impossible que el nostre idioma suportés una invasió immigratòria tan gran, que endemés contava amb el suport incondicional de l'Estat espanyol que ens era completament hostil. Ara, després de gairebé cinquanta anys, a Catalunya hi ha més catalano-parlants descendents d'aquella immigració que oriünds de la pròpia terra. La llengua catalana, l'au Fènix de la nostra mitològica ha ressorgit amb més vigor que mai.

Actualment s'inicia un altre cicle negatiu. La gran immigració que suporta Catalunya amenaça cremar de nou el niu i l'inquilí. Els depredadors de dins i de fora es fregen les mans esperançats que ara va la vençuda. L'Estat espanyol atia el foc dissimuladament. Però com ha passat tantes vegades, només cal que els catalans ens cremem –ENS ESFORCEM- un altre cop en defensa de la pròpia llengua per a què torni a ressorgir amb més vigor que mai. I els macabres enterraments idiomàtics actuals comencin a patir, com Tàntal, un irremeiable i irreprímible desig sense satisfacció.

Hotel de dues estrelles situat al centre de la ciutat (Pl. Universitat), totes les habitacions amb bany o dutxa, calefacció central, aigua calenta, parking a 100 mts., aire acondicionat.

HOTEL **condestable** ●●

10%*
DESCOMPTA

HOTEL
condestable

Ronda Universitat, 1
08007 • BARCELONA
Tel. 93 318 62 68 • Fax 93 318 67 66
h.condestable@hotelcondestable.com
<http://www.hotelcondestable.com>

* Per a totes les persones que vinguin de part del Centre Comarcal Lleidatà

8.- BUTLLETÍ INFORMATIU

ESPIGOLANT (segona part)

Per JOAN CARULLA

Nota de la redacció.

En la primera part d'aquest treball publicada en el butlletí anterior el senyor Carulla presentava un estudi sobre l'aprofitament que caldria fer de les energies alternatives, tals com: l'energia hidràulica, la llum i claror solar, l'energia eòlica, la terra

i el foc central i la crema de biomassa. En aquesta segona part ens exposa la manera d'aconseguir-ho.

Aquestes són les seves paraules:

EL COMPORTAMENT HUMÀ QUE HEM DE FER ESTABLE

Descartar les guerres i la violència.

Moderació en activitats no productives.

Practicar més esport popular i menys fanatisme.

PRODUCTIVITAT

AUSTERITAT

ELECTICISME

ADMINISTRACIO QUE EN MEREIXI EL NOM MODERACIÓ DEMOGRÀFICA

Per l'inevitable creixement experimentat, preparar-nos per una **ALIMENTACIÓ RACIONAL SOSTENIBLE**.

A poc a poc s'hauran d'anar suprimint els animals entre els vegetals i l'home, no solament per no malbaratar del 80 al 90 % de l'energia solar, sinó per a disminuir en la mateixa proporció la generació de CO₂, altres contaminants purins i obligada medicació, que tot i ser ingerida de segona mà, pot ser inconvenient per al consum humà. Així com el gran consum d'aigua.

La duresa que significa per al paladar sibirita ho agrairà l'organisme, amb més salut, pau interior i longevitat. I ajudarà a fer una **terra habitable**.

La vida animal troba en el món tot el necessari per l'alimentació i el metabolisme: l'elefant i altres pesos pesats són herbívors, com ho és el toro brau, l'impetuós búfal, l'elegant i ràpida gasella i la benedicció dels pobles: la vaca.

L'home té al seu abast tots els aliments que els poden formar, nodrir i conservar en forma.

GLUCIDS –Tots els cereals, fruits dolços, lleguminoses, etc.

GREIXOS –Olis vegetals crus, fruites oleaginoses, llet i en menys proporció, lleguminoses, cereals i verdures.

PROTEINES –Indispensables, en quantitat moderada. En excés, massa semblants són a l'àcid úric, si falla el sistema eliminadori. Proporcionen gran quantitat els llegums secs, la fruita seca, nous, ametlles, avellanes, la soja, i en poca proporció tots els aliments.

VITAMINES, MINERALS I CATALITZADORS –En més o menys proporció tots els aliments naturals, la soja, la fruita i les verdures i especialment consumits en cru i el menys refinats possible.

Aquesta alimentació és la més econòmica individual i socialment. Tan sol cal ser racional i no capritxós. No buscar primícies ni aliments exòtics per a presumir. Productes del país, i de passada revitalitzarem la nostra agricultura que és un dels "tres peus" per equilibrar l'economia nacional i l'ecologia.

Afrontar el problema és complicat per a tothom i no fa guanyar vots, motiu pel qual tot el que vaig desgranant amb més bona intenció que ciència, no crec que pugui saltar la barrera de la utopia. Però també han sofert aquesta fase tots els avenços que ha fet la humanitat. En aquest cas esbossaré la llastimosa barrera dels fets.

El poble senzill, manipulat i abocat al consumisme és qui té menys culpa de la situació, però és imprescindible per evitar la catàstrofe.

Entretant, metges, dietistes, el món de la informació, els polítics i els governs tenen la paraula, que és millor que la força.

Per si no vaig encertat, sí que hi anava el gran Hipòcrates: "Que el teu aliment sigui la teva medicina i aquesta el teu aliment."

Llegir també a Gran Covian, que ho té ben estudiat. I al nostre científic i ecologista Ramon Margalef que a l'any 1985 ja escrivia: "L'home menja carn i el factor de conversió per passar de producció vegetal a producció animal és de 1/10. de manera que 1 quilo de carn ve de 10 quilos de gra o herba. Aquest és un dels arguments a favor del vegetarianisme si la humanitat vol perdurar sobre la terra.

LLUM, SALUT I PAU

SALUT

LA XOCOLATA, VOREJAR EL PLAER

Per PILAR SENPAU *Doctora en dietètica*

Cada tarda, al casal d'avis, asseguts un front l'altre, amb les fitxes de dòmino com darrera arma, lliuraven els seus últims combats. Les seves dones, des de la taula del costat, amb ulls de nina de porcellana, els miraven.

-Anem! deien els homes en acabar la partida; i amb un gest mecànic, en un vall de silencis, el vall dels qui no tenen res a dir o dels qui ja s'ho han dit tot, s'aparellaven. I amb perfecte ordre, desfilaven pel passadís amb la disciplina impresa al gest, delatant en la retirada, el cansament de qui ja ha fet moltes files a la seva vida ...

Una tarda, el Joan va fer tard a la partida, va venir sol, la Maria havia mort feia tres dies. Aquella tarda, tots van tirar les fitxes amb la suavitat envellutada del qui vol acariciar l'ànima però no sap com, i amb els ulls baixos, van fer la partida de dominó amb la solemnitat d'un funeral. Mentre, les altres dones miraven la cadira buida de la Maria, i una ona d'esgarrifança els hi arribava, però no volien saber de quina mar venia.

Al cap d'uns anys el Joan es va casar; no es deia Maria, no es quedava al casal, no estalviava, no tancava els llums, no escoltava els retrets, no aprofitava la roba vella, només l'acompanyava i el recollia. Un dia, la nova dona del Joan, es va seure a la cadira buida de la Maria, i totes les altres dones van fer-li notar el rebuig per la usurpació; no es mereixia el lloc i amb el menyspreu a la mirada, van guardar el dol. Un dia, una d'elles es va marejar i en dir-li al seu marit que deixes la partida i anessin cap a casa, ell li va contestar: esperat que acabi la partida dona! La substituïda de la Maria es va aixecar, la va agafar pel braç i li va dir: jo l'acompanyo a casa i no va buscar cap aprovació als ulls del Joan. Aquell dia totes les dones van deixar de moure els ulls de nina de porcellana i com si de cataractes les haguessin operat, un tul fet de prejudicis va caure dels seus ulls i per fi van veure des de dins.

Aquesta setmana s'ha celebrat a Istanbul una conferència en què tots els governs Europeus i Africans del Mediterrani s'han compromès a lluitar per la igualtat de les dones en tots els processos de relacions bilaterals; cadascun de nosaltres també tenim molta feina a fer mentre els nostres ulls jutgin a dones que han donat un pas endavant en qualsevol àmbit de la vida, confonen les nostres pors amb els seus èxits.

I si algun aliment està rodejat de prejudicis, aquest és, sens dubte, la xocolata, i cal fer com diu Descartes: "desfer les veritats per construir de nou l'autèntica veritat". És hora, doncs, de retornar la xocolata a la nostra alimentació d'una manera habitual.

A qui convé prendre's una tassa de xocolata calent?

- A tots els que la tardor els hi produeixi tristesa, ja que els hi millorarà l'estat d'ànim, degut a la presència en la seva composició de la Teobromina que actua com antidepressiu.

- A tots els que tinguin osteoporosi, degut a la bona quantitat de calci que aporta una tassa de xocolata.

- A tots els que estiguin cansats com a conseqüència de l'estrès, ja que la presència de magnesi els hi repararà les pèrdues d'aquest mineral que s'elimina per l'orina quan estem nerviosos.

- A tots els que necessitin energia immediata per resoldre alguna tasca important.

- A tots els que vulguin seguir fent dieta d'aprimament i estiguin desanimats, ja que una tassa de xocolata no representa una gran quantitat de calories i en canvi els hi retornarà l'ànim per continuar-la.

- A tots el que necessitin enfrontar-se a un dia dur, ja que la capacitat tonificant de la xocolata és provada des de l'antiguitat.

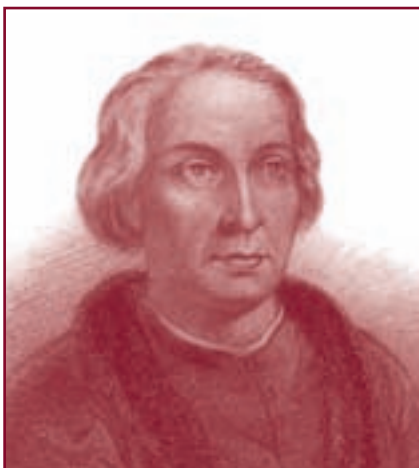
I sobre tot aclarir que ni l'acne, ni el colesterol, ni la hipertensió rebran cap davallada pel fet de prendre's una tassa de xocolata, tot al contrari, pot ser que una tassa d'aquest aliment ens doni la força suficient per descarregar el nostre cor de prejudicis cap el qui no segueix el mateix guió que nosaltres.

HISTÒRIA DE CATALUNYA

EL CONTRACTE CATALÀ PER A LA DESCOBERTA D'AMÈRICA

Per Jordi Bilbeny de FEHC

El 17 d'abril de 1492 se signaren a la vila de Santa Fe, entre En Cristòfor Colom i els Reis Catòlics, les *Capitulacions* per anar a descobrir el Nou Món. Es tractava d'un contracte formal entre dues parts, pel qual En Colom sol·licita uns càrrecs de govern i uns avantatges de caràcter econòmic a canvi de trobar unes terres noves i desconegudes de tothom i posar-les sota l'empara de la Corona.

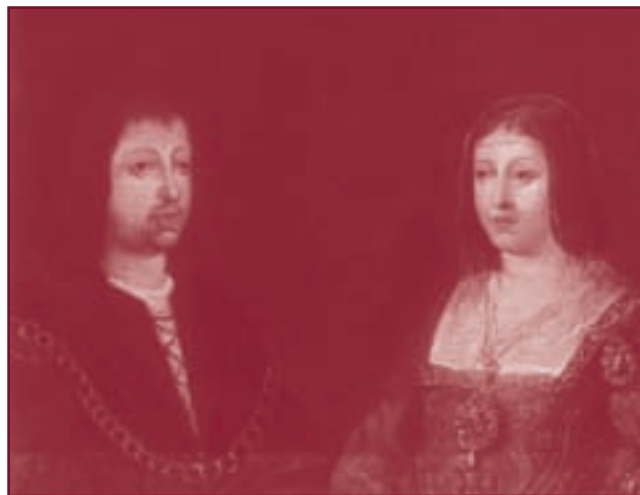

En Cristòfor Colom

Per En Rumeu de Armas, si les *Capitulacions* han de ser considerades "un document cent per cent castellà", aleshores "hagueren de ser preparades, subscriptes, segellades i registrades per funcionaris adscrits a la Cancelleria de Castella, i la matriu del document [s'hauria d'haver] conservat –com els restants diplomes colombins– en els arxius dels regnes occidentals [o sigui, castellans]. Res d'això no s'esdevingué en realitat". Per què no? Doncs perquè aquest contracte de descoberta d'Amèrica es conserva a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, a la Cancelleria Reial. Tota vegada que l'original –com la resta de documentació colombina– ha desaparegut, la còpia es conserva al llibre 3569 de la secció "Diversorum siguilli secreti" i correspon als folis 135V i 136R, cosa que manifesta la implicació directa de la cancelleria catalano-aragonesa en l'execució del sobredit contracte. Si, a més a més, tenim present que després de cada concessió reial apareix el nom d'En "Johan de Coloma" –secretari de la Corona d'Aragó i no pas de la de Castella–; que la cal·ligrafia és la pròpia de la cancelleria catalana

i que, tal com ha assenyalat En Frederic Udina, "*les Capitulacions* es mouen en un ambient mediterrani -[car parlen de] virrei, governador general, [i hi participa la] Cancelleria de la Corona d'Aragó, [i els] funcionaris d'aquesta (Coloma, Calcena, Almazan), [emprant sempre la fórmula] «Plaze a sus Altezas», és obvi que ens trobem davant del primer document català que ens introdueix a la descoberta d'Amèrica i que ens desvela el protagonisme polític irrevocable de la Corona d'Aragó.

El fet de la participació de la Cancelleria aragonesa en un document admès tradicionalment com a exclusivament castellà, ja va posar en guarda En Rumeu de Armas, pel qual, tot i la unió de les dues corones hispàniques, per la Concòrdia de Segòvia de 1475, aquesta "en cap cas no autoritzava el consort reial a valer-se de funcionaris de la Corona d'Aragó, perquè violava les normes establertes de dret públic (recordi's que, a tots els efectes, tenien la consideració d'estrangers". Per tant, si el dret públic castellà prohibia als funcionaris catalano-aragonesos de signar documents d'alta transcendència en la política castellana, i aquí no només ho fan sinó que el document es guarda en un arxiu de fora de Castella, és que el document de què parlem afectava essencialment la Corona d'Aragó.

Els Reis Catòlics

A més a més els càrrecs de "virrei" i "governador general" que demana En Colom als reis eren inexistents a Castella, però, no gensmenys, eren d'una gran vigència als Estats de la Corona d'Aragó. El cas ja l'estudià en el seu moment En Jaume Vicens i Vives. Els resultats del seu treball, en què comparava aquests càrrecs colombins amb els càrrecs propis de la Corona d'Aragó, es publicaren el 1948 en un article intítulat "Precedentes mediterráneos del virreinato colombino". Les observacions que hi fa són transcendents a l'hora de comprendre encara més quin fou el país que descobrí el Nou Món i el país del qual s'exportaren els càrrecs político-administratius amb què En Colom havia de regir, d'ara endavant, els nous territoris americans. D'entrada, apunta En Vicens i Vives que "ni amb la més absoluta candidesa es poden admetre virreis a la Castella del segle XV". I que, per tant, "els virregnats americans, que durant quasi tres segles foren la columna vertebral del règim administratiu d'Espanya a les Índies, trobaren els seus lògics i directes antecessors en les institucions similars creades a la Corona d'Aragó".

Sembla, doncs, evident que ens trobem davant del primer document català que testimonia una descoberta catalano-aragonesa d'Amèrica d'una faisó irrevocable. Per això mateix, quan En Luís Ulloa es qüestionava, novament, "Com és que *les Capitulacions* han estat incorporades als registres catalano-aragonesos? I com és que hom no les ha trobades pas en els registres castellans? Per què es troben, des d'abril de 1492, en els arxius oficials de Barcelona, i en els arxius de Simancas hom no hi troba sinó còpies posteriors?", donava la res-

posta següent: "És que Ferran ha fet creure a Colom, al *català* Colom, que negociava la descoberta amb la confederació catalano-aragonesa, més aviat que no pas amb Castella". En el fons, no és que li fes creure: és que verament ho feia. I tan sols una desvirtuació històrica posterior –ja fos interessada com innocent– n'ha esbiaixat del tot la interpretació correcta.

La naturalesa catalana del document s'acaba d'entendre si tenim present que, quan al 1497, En Colom demanà als reis una confirmació oficial de *les Capitulacions* que havien concertat plegats per l'abril de 1492, els monarques ho feren també com a reis d'Aragó, de la mateixa tenor que signarien la *Carta de recomanació* a un príncep desconegut -que En Colom havia de dur a sobre en el seu viatge cap al Nou Món-, guardada també a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, i la *Carta reial de provisió*, per la qual s'ordena que hom porti dues caravel·les a l'empresa descobridora, ambdues amb data 30 d'abril de 1492.

L'últim punt a comentar és el fet que les *Capitulacions* se signaren a la *vila* de Santa Fe. Ara bé, la Santa Fe granadina era llavors tan sols un campament de tendes i no una vila. Com que els reis s'hi trobaven acampats hauria estat d'allò més normal que haguessin estat ells mateixos, amb el seu puny i lletra, els signants de les *Capitulacions*. Però com que tampoc no fou així, atès que, en absència seva signà En Joan de Coloma, he de concloure que el contracte en qüestió no s'ultimà tampoc a Granada, sinó a Catalunya on En Colom ja hi estava preparant tots els manteniments i contractant tots els mariners de l'armada.

gráficas
COLORAMA
Fotomecànica

C/.Mallorca, 474 4º 1ª
Tel.: 93 232 66 11 - Barcelona
E-mail: colorama@gcolorama.com

- Gràfiques en general
- Disseny
- Plotters grans formats amb foam i plastificats
- Impressió digitals color i blanc i negre sobre tot tipus de papers
- Digitalització d'imatges
- Directe a planxa (CTP)
- Impressió

12.- BUTLLETI INFORMATIU

PAGINES LITERÀRIES

ELS ESPERMATOZOIDES “TONTOS” (Contes d'un altre temps) Per JOSEP BELLET FALCÓ

La capacitat d'adaptació a les condicions ambientals adverses és una qualitat inestimable dels sers vius. Sense aquesta característica la vida segurament no hauria prosperat en el planeta.

També és segur que sense aquesta aptitud extraordinària l'any 1947, perduda totalment l'esperança en una intervenció internacional que escombrés del país el *nacionalcatolicismo* imposat pel general Franco a sang i foc, bona part dels catalans haurien caigut en una depressió espantosa.

El panorama era desolador: Qui no s'adheria al sistema estava condemnat a l'ostracisme i a passar-les ben magres. El sistema no era més que un erm desert, però l'antisistema ja era un bosc cremat. Pintaven bastos. Els llargs tentacles del poder franquista ho controlaven tot.

Però he de reconèixer que als joves el malestar ens afectava menys que a la gent gran, perquè no teníem idea de que havia representat l'esclat esperançador de la República. Portaven a l'esquena la inconsciència de divuit primaveres mal contades i ansiejàvem alliberar-nos del control familiar, perquè estàvem segurs que era impossible alliberar-nos del control de l'Estat. Acostumats a no ser lliures buscàvem la diversió fen bufonades estúpides que no atemptessin contra l'ordre sagrat imposat pel sistema. Així i tot, les bufonades encara calia fer-les en els locals del caciquet del règim. Sense adonar-nos en contribuïem a fer més tolerable la imposició política que patíem. Alleugeríem l'existència dels que tenien motius d'estar empenyats.

Aquell dia, però, a criteri de les autoritats locals, l'Albert es va passar de rosca. Després d'haver ingerit una dosi ben generosa d'aiguardent de garrafa, l'alcohol en va fer de les seves i el noi va començar a desvariejar. De bon antuvi es va quedar més ensopit que un tap de suro, després, amb la mirada submergia en una buidor imprecisa que no facilitava gaire endevinar-li el pensament, va començar a remugar de baix en baix, però al cap d'una estona va iniciar un monòleg inquietant:

-És ben bé el que jo penso –va dir, parlant solemnement-. La cosa no els sortirà bé. Això no pot durar. Porten a l'interior la llavor de la pròpia ruïna.

-Mare de Déu! -pensava jo-. Acabarà dient una bestiesa. I la va dir.

-La noblesa, el capitalisme i el règim se'n va a fer punyetes –sentencià.

-Vols callar! –el reprengué el Tonet, una mica alarmat-. Què no t'adones del que dius?

-Me n'adono. Fa quatre dies que a les Corts espanyoles han acordat que un país com aquest, amb vocació republicana, serà una monarquia. Doncs que es preparin, que els mals de caps els vindran ara, perquè aquí comença un encadenament de fets que no tindran aturador: La monarquia introduirà els nobles, els nobles són amics del capital, el capital s'ha maridat amb el règim, i el regim està confabulat amb l'Església. Aquest aiguabarreg fecal anomenat nacionalcatolicisme acabarà fotent un pet que ens esquitxarà a tots –digué l'Albert, alçant massa la veu.

-Tu si que ens esquitxaràs a tots. Un disgust ens fotràs, si no calles –el reprengué novament el Tonet, ara força alarmat-. Tens sort que el cap de la guàrdia civil fa quatre dies que és aquí i no entén res de català, que si no fos així ens cridaria al quarter per advertir-nos que el teu pare i el meu, que acaben de sortir de la presó per haver format par de la columna d'en Durruti i haver lluitat al front d'Aragó, potser hi hauran de tornar per culpa dels seus fills bocamolls. Si no vols que ens apamin les galtes amb les manotes dels tricorns val més que estiguis calladet.

-No puc callar. La meva consciència és com el fel, el tinc aquí i el tinc inflat. Si no ho trec se'm rebenta i agafaré el color d'un atac d'icterícia. –va dir assenyalant la part baixa del ventre, perquè ni havent begut ni estan seré tenia la més remota idea d'on podia estar el fel.

-Doncs que se't rebenti el fel d'una punyetera vegada, però calla.

-Que calli... ip! l'aiguardent –va dir l'Esteve, que començava a singlotar.

-Portem-lo a casa –intervingué el Josep, fill d'un republicà mort a la guerra.

-A mi no m'heu de portar enlloc –es va quadrar l'Albert, força enfadat- i menys ip! a casa. Si el pare... ip! em veu torrat... em fotrà el gos a sobre. ... que us heu pensat ... ip! ip! ip!! –el tòrax i l'abdomen sotragaven donant pas als singlots- que no hi ha dignitat... ip! a casa meva?

Jo, convençut que una bona dormida li aplacaria els fums etílics, vaig suggerir que el portéssim a dormir la mona al magatzem dels mals endreços.

I... dit i fet. Entre tots aconseguírem fer-li entrar. Vam estendre unes capsas de cartó per terra i el vam deixar ajagut. De tornada a la sala ja estàvem més tranquils, però la pau va durar poc. Al cap d'una estona l'Albert es presentava amb un cartell penjat al coll escrit amb el guix del billar. L'enunciat era confós, perquè estava escrit en la pobra i inculta llengua catalana i amb totes les faltes ortogràfiques que us pugueu imaginar, perquè el nacionalcatolicisme (amb molt bon criteri) ens havien prohibit que perdessin el temps aprenent una llengua que no servia per a res. L'escrit que mostrava l'Albert deia així:

“LOS ESPERMATOZOIDES TONTOS. CONFERENCIA QUE DONARE ARA MATEICH

Abans que reaccionessin per impedir aquell disbarat, l'Albert ja havia començat a caminar cap a l'altre cap de sala amb el propòsit d'anunciar l'acte i atreure oients. El públic, que havia rigut infinitat de vegades les nostres pallassades, especialment les de l'Albert, no es va fer pregar gaire, van deixar les cartes esteses sobre la taula i s'aproparen per agafar seient el més a prop possible del conferenciant, ansiosos d'escoltar les ximpleries que sortien de la boca del bufó marejat.

-Encara rai –va dir l'Esteve, que havia estat el primer en llegir el títol de la conferència-. Volia parlar de la monarquia, del capital, del règim i de l'Església i s'ha decidit pels espermatozoides.

-I aquest, que en sap de tot això? –vaig preguntar, desconfiat, el Miquel.

-No res, segur que no en sap res.

-Ha llegit un llibre de la Llucietà Canyà –va dir el Lluís.

-Qui és, aquesta? –vaig preguntar.

-Doncs una escriptora experta en llibres sobre sexualitat dedicats especialment als joves de l'Acció Catòlica.

-Doncs, deu ser prim, el llibre, perquè la

sexualitat d'aquests és de volada curta. Home, si el capellà els ho ha prohibit tot. I de què parla el llibre? –vaig preguntà, temptat per la curiositat.

-Mira que ho ets de carallot, be deu parlar del com, del quan i del per què de les relacions sexuals.

-Merda! Ja ens han fotut –saltà el Josep, que presumia de ser un ateu reconsagrat- Encara resultarà que per aprendre a fornicar ens faran anar a missa.

-De qualsevol manera –intervingué el Tonet, que era el més espantat de tots-, em penso que l'Albert de tortes o de mortes ens fotrà un embolic.

-Porta-li un got de conyac, a veure si la barreja el fa descarrilar.

Li van portar, el conyac. Se'l va empassar d'una tirada i va donar les gràcies reverenciosament.. Després es botonà el coll de la camisa, és va arreglar la corbata que portava completament desmanegada i començà a parlar:

-Benvolguts conciutadans –es notava de lluny que li costava arrossegant la llengua-, us vull parlar d'un tema sorprenent, ...un tema... que ni l'extraordinària lucidesa mental... de Karl Marx va ser capaç de veure...

-La fotrem! Me la veia a venir una cosa així –va exclamar atemorit, el Tonet.

En sentir el nom de Karl Marx el “*Jefe Local del Movimiento*”, el delegat de *Información y Turismo* i el cap de la guàrdia civil, allí presents, van obrir els ulls una mica alarmats, van adreçar el clatell i començaren a remenar el cul per la cadira.

-Però... no volia parlar dels espermatozoides? -va preguntar el Miquel, temorós que el discurs anés de mal borràs-. Per quins set sous ens ha de fotre pel mig la pelussera d'en Karl Marx?

Però l'Albert continuava el discurs.

-... perquè d'haver-se'n adonat ip!.. es feia innecessària la revolució bolxevic, la Internacional Comunista, la lluita de classes i fins i tot el *Movimiento Nacional* –i aquí va esbufegar fent arribar el bravada d'alcohol fins al cap de la sala..

Als tres edils del règim se'ls va posar cara de gos. I l'Albert continuava:

-Jo solet he arribat a la lluminosa conclusió que la redempció del proletariat d'aquest país arribarà gràcies a l'extraordinari poder destructiu dels *espermatozoides “tontos”*.

14.- BUTLLETÍ INFORMATIU

En aquest moment al delegat de *Información y Turismo* es va aixecar de la cadira amb el propòsit de tallar aquell espectacle denigrant. L'home que tenia manat a l'operador del cine que quan hi hagués una escena de petons poses un cartó davant del projector, perquè la gent no prengués mal veien aquelles indecències importades d'Amèrica ¿com podia permetre que un pallaso begut ens presentés una olla barrejada amb espermatozoides, Karl Marx, bolxevisme, noblesa, capital, lluita de classe i *Movimiento Nacional*?

El cap de la guàrdia civil va agafar per l'americana el delegat de *Información y Turismo* i el va fer seure, perquè no era convenient provocar un espectacle en el precís moment que havia esclatat un entusiasta aplaudiment premiant la brillant idea del conferenciant marejat.

El Miquel, que des de bon antuvi no havia apartat la mirada de les cares fosques del trio governatiu va intentar salvar la situació cridant:

-No li'n feu cas. Segur que l'aiguarent que s'ha begut estava fabricat amb alcohol etílic i li ha atacat el cervell.

Dient això encara ho va espatllar, perquè va rebre una mirada fulminant del "*Jefe Local del Movimiento*", que endemés era l'amo i senyor del bar i no podia suportar que es parlés malament dels abeuratges que se servien al seu establiment.

De moment la cosa no va passar d'aquí, perquè tornà a esclatar un nou aplaudiment premiant les desmesures que pronunciava l'orador.

I l'Albert, animat pels aplaudiments que rebia, va continuar embolicant la troca:

-El clergat ip!, el capitalisme ip! i la noblesa ho tenen ben fotut -ip!. ip!, ip! -els singlots ja li sortien de tres en tres-. El clergat, perquè amb el celibat esterilitzen la funció reproductora del gremi religiós -aquí l'Albert estossejà intencionadament-, que amb la vida relaxada que porten podrien donar a la societat fills robusts ben sans de cos i sants de l'anima. La resta, els nobles i els capitalistes que no tenen cap pressa per casar-se, perquè ja ho tenen tot solucionat, ip!. Ip! Ip!... dilapiden la joventut fent ruixades *espermatiques* en cases de mala vida.

Ara els culs de les cadires que ocupaven les jerarquies del règim devien estar cremant, perquè ja no podien estar quiets. Finalment s'aixequen els tres alhora amb alguna intenció preocupant. I un altre cop els forts aplaudiments acon-

segueixen fer-los seure. El delegat de *Información y Turismo* es mossega la llengua, el cap de la guàrdia civil tamborineja nerviosament amb els cinc dits de cada mà el tricorni que tenia a la falda, i el *Jefe Local del Movimiento*, que havia començat posant cara de gos ara començava a amagava una rialla sota el nas veien que els clients del seu establiment s'ho estaven passant be.

I l'Albert continua fotent-li:

-D'aquesta manera dissipen els diners i la salut els nobles i els capitalistes. D'aquesta manera malmeten els millors anys de la joventut i l'època millor de la fertilitat reproductiva, i quan per vells arriben a la caducitat els entra ganes de casar-se, però aleshores ja és tard, perquè el nucli espermatozoidic ja ha perdut la part més valuosa del material cromosòmic i el flagel va mancat d'energia per a cuetejar.

-Collons! -va exclamar el Josep, admirat-. D'on ho ha tret tot això?

Ara el públic aplaudeix entusiàsticament. No han entès res del que ha dit, però la frase els ha semblat rodona

-...llavors els ve el casar-se... -continua parlant l'orador improvisat- i aquí es manifesta clarament el motiu de la seva ruïna, perquè dels *espermatozoides* "tontos" no en pot sortir fills eixerits.

El *jefe local del Movimiento* s'ha escapolit per riure d'amagat. El delegat d'*Información y Turismo* i el cap de la guàrdia civil resten clavats i muts a la cadira. Com que ja tenen certa edat potser els ha capficat això del nucli *espermeatozoidic*, o el cromosòmic, o el flagel que ja no cueteja enèrgicament. Era ben clar que no havien entès res, però aquelles paraules a més de semblar una indecència podien amagar la consigna d'una conspiració. Que un borrarxo parlés amb tanta propietat de la sexualitat els havia deixat descol·locats, perquè ells no l'entenien de cap altra manera que no fos parlant del "*par de cojones que necesitaron para ganar la guerra*". Fora d'aquí eren uns ceballots.

Nosaltres, els amics de l'Albert, més que capficats estàvem admirats veient que la Llucietà Canyà, malgrat que hagués escrit pels joves de l'Acció Catòlica, havia fet una bona feina amb l'Albert.

El públic estava més atent que mai. És sabut que allò que no es coneix s'admira o es menysprea. En aquest cas la gent es decantava per

l'admiració i esperaven atents que l'Albert n'il·lustrés de més grosses.

I el xicot, malgrat que cada cop hi barrejava més singlots, estava disposat a complaure'ls.

-La redempció del proletariat no vindrà de la mà de la doctrina de Marx i Engels, ni de la Internacional Comunista, ni de la lluita obrera ni de l'anarquisme forassenyat, ni del *Movimiento Nacional*: l'obrer guanyarà la lluita de classe gràcies a la col·laboració inestimable dels espermatozoides "tontos". Per això us recomano a tots que gardeu abstinència absoluta, que no malmeteu un *espermatozoide* obrer fins el dia de la boda.

-Escolta -es va sentir una veu enmig del públic-, i no ranciejaran uns *espermeatos* guardats durant tants anys?

-No ranciejaran pas ip! ip! si porteu sempre un ramet de farigola penjat a la bragueta.

En aquest moment, esgotat pel discurs i l'alcohol, l'Albert es va tombar com un sac de patates.

Quan es va despertar es va trobar envoltat de companys en un soterrani lúgubre i fosc. El cap de la guàrdia civil ens havia invitat "amablement" a passar tres dies als calabossos del quarter.

AIRES POETICS

SALUT, SAVIESA, SANTEDAT, SIMPLICITAT I SILENCI

Amb aquestes paraules encapçalava una felicitació nadalenca, de solstici d'hivern li agrada dir a l'amic ANTON SALA-CORNADOR. Avui publiquem un parell dels versos que contenia...

ETERNITAT

No sabrem mai el nom de totes les estrelles
que brillen dalt del cel i damunt dels prats verds,
anònimes amigues, petites meravelles
entre les herbes altes i els horitzons oberts.

Mosques, escarabats, marietes i grills,
cigarres, borinots, cuques de llum i aranyes,
abismes, esvorancs, terratrèmols, perills,
elefants, males bèsties i el boig de les muntanyes.

Vida i mort, claror i ombra, virtut, pudor i esglai,
música i trons, petons, èxtasi, angoixa i foc,
la més fonda riquesa, la més alta pobresa.

Una sola abraçada que no comença mai
que s'eixampla i esclata amb rialles i joc
i que es queda per sempre a la neu més encesa.

NU INTEGRAL

Tan nua com l'aigua transparent
que arriba amb ones breus a la platja,
m'inundes amb claror de lluna plena,
sense minves, creixents o novilunis,
et gires a la dreta i a l'esquerra,
lentament,
avances i recules
amb gràcil moviment
d'harmoniosa llum arquitectònica
i em passejo per dins de l'edifici
mentre miro amb desig
els oberts finestrals de les façanes.
cada moment que vivim conscientment
és sagrat,
incombustible i permanent
com l'incendi de la teva nuesa,
contemplació absoluta de la simplicitat,
lliurement que és rebuda,
acollida que és font de riquesa,
carícies contingudes,
creació d'un i l'altre,
la mel de les paraules

PERSONATGES DE CATALUNYA

JOSEP MANYANET I VIVES

Figura destacada del món de l'ensenyança *Per LLORENÇ SÀNCHEZ I VILANOVA*

El món de la docència, tan essencial en l'estructuració cívica i humana de tot país o nació, troba en la figura insigne del Pare Manyanet, un notable campió. Per aquest motiu ha estat un dels més destacats personatges de l'època con-

temporània, del qual el Pallars se sent legítimament orgullós d'haver estat llur bressol.

I és escaient de fer-ne un comentari i d'evocar la persona i l'obra del gran pedagog, arran que la ciutat de Tremp li dediqués en dies no llunyans emotius actes d'exaltació, i d'haver estrenat, a la parroquial, un altar per tal de concentrar les devocions que suscita la santedat del Pare Manyanet, després que l'Església en decretés el 16 de maig de 2004 la seva canonització.

Josep Manyanet i Vives ve al món a Tremp el 7 de gener de 1833. Any crucial en la història d'Espanya, puix la mort, el 29 de setembre, de Ferran VII, donava pas, amb la proclamació de la filla Isabel II a la instauració d'un règim liberal, que aspirava a implantar un avançat programa de reformes, centrat en bona part en el gran tema de l'educació, i en el qual, tan profundament, s'hi hauria implicat el nostre personatge.

Cursa els estudis de filosofia al seminari de Lleida (1850-1853) i els de teologia a la Seu d'Urgell. És ordenat de prevere el 9 d'abril de 1859 pel bisbe Dr. Josep Caixal, qui el reté i l'integra coma a secretari, majordom i bibliotecari.

Persona d'un gran zel religiós i animat d'un caràcter extraordinàriament dinàmic que admirava tots, funda a Tremp, en 1864, una primera comunitat de religiosos, a la qual dóna el nom de **Fills de la Sagrada Família**.

Aquell mateix any obre un col·legi en aquesta població dedicat a l'ensenyament primari, col·legi que més endavant ampliarà els seus programes incorporant-hi les assignatures corresponents al grau de batxiller. En 1875 per motiu de la conflictiva situació que vivia tota la comarca arran de la tercera guerra carlista, el centre hagué de ser clausurat.

El Pare Manyanet, mentrestant, s'havia traslladat a Barcelona on en 1871 li havia estat confiada la direcció d'una escola depenent de les **Sales d'Asil**, al

carrer de les beates. Tancava, però, aquella escola, dos anys després s'encairava successivament de les parròquies de la Barceloneta i del barri de Ponent.

De l'octubre de 1874 al 1879, el pare Manyanet que s'ha identificat en gran manera amb els propòsits del bisbe Caixal, exerceix de director de l'Institut de les Germanes de la Sagrada Família d'Urgell, que havia fundat el 1859 la M. Anna Maria Janer.

Fou aleshores que va voler fundar ell personalment, personalment, una congregació femenina que no reeixí fins 1893 amb una primera casa a Aiguafreda. Foren les **Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret**. De 1880 a 1884 actua de visitador general de les Germanes de la Sagrada Família d'Urgell, fent-se notar per la saviesa i prudència en la resolució de les més delicades qüestions.

A mitjans 1877 la Congregació de Fills de la Sagrada Família s'establí al que llavors era el poble de Sant Andreu de Palomar. Seguidament entre els anys 1882 i 1897 fundava els col·legis de Santa Coloma de Farnès, Fraga, Cambrils, Vilafranca del Penedès, els de les Corts i de Sarrià i finalment els de Molins de Rei, Blanes, Reus i Sant Julià de Vilatorrada. Una xarxa admirable d'escoles que fan sentir en el panorama de la docència la influència dels seus mètodes pedagògics, tot partint de conceptes, per l'època, altament innovadors.

El P. Manyanet redacta diversos llibres de pietat i d'apologètica, i en 1899 funda la revista **La Sagrada Família**. De la seva biografia farem esment de les següents obres: **La Escuela de Nazaret y la casa de la Sagrada Família**, Barcelona 1885. **La Europa Judia**, Barcelona 1896. **Preciosa Joya de Família i Trisagio de la Sagrada Família**, Barcelona 1896,

El Pare Manyanet

Triduo a la Sagrada Família. Meditaciones dedicadas a las asociaciones de familias cristianas; i Recuerdos de mi vida.

El pare Josep Manyanet ha estat considerat com un dels més pròxims inspiradors de la construcció del Temple de la Sagrada Família de Barcelona, obra que s'inicià a partir de les accions de l'Associació espiritual de devots de Sant Josep, dedicada a promoure la devoció a la Sagrada Família. El llibreter Josep M. Bocabella i més tard el genial arquitecte Antoni Gaudí van fer la resta. Es col·locava la primera pedra el dia 19 de març de 1882.

Josep Manyanet morí a Barcelona al col·legi Jesús Maria i Josep de Sant Andreu, la segona casa mare de la Congregació de Fills de la Sagrada Família el 17 de desembre de 1901. Aquell mateix any la congregació que tant s'havia esmerçat a perfeccionar i assentar aconseguia l'aprovació canònica de la Santa Seu.

De llavors ençà l'obra del pare Manyanet, ultra la seva transcendència educativa, ha estat objecte d'estudi i anàlisi constant, i sobre la mateixa se n'han escrit infinitat de pàgines, essent estimada com un dels grans llegats culturals i socials del nostre temps.

La ciutat de Tremp ha honorat la memòria de tan insigne pallarès, retolant ja l'any 1923 una via de la ciutat amb el seu nom. El 25 de novembre de 1984 en el curs d'un acte solemníssim a la plaça de Sant Pere de Roma, amb nombrosa representació de la jerarquia eclesiàstica i gent del Pallars, el papa Joan Pau II proclamava oficialment l'exemplaritat de vida del Pare Manyanet, alhora que procedia a la seva beatificació, i uns anys després, el 2004, com hem dit més amunt el mateix pontífex el consagrava en santedat. Finalment, afegir que entre els ecetes de Tremp, citats al inici de la nostra glosa, i figuraven també el descobriment d'una placa a la casa natal, i l'erecció d'un monument, obre confiada a l'escultor Ramon Ferran.

EN RECORD DE LLUÍS ESCALER

Membre del Consell directiu del Centre Comarcal Lleidatà afusellat pel Règim Franquista

Per JOSEP ESPUNYES

Lluís Escaler i Espunyes, 1 fill de Francesc Escaler i Espuñes i de Victòria Espuñes i Orrit, neix a ca l'Escaler d'Oliana el 3 de febrer de 1897 i és el vuitè d'onze germans. Cursa les primeres lletres als germans de les Escoles Cristianes d'Oliana i, posteriorment, es desplaça a estudiar a Barcelona, on obté el títol de perit agrònom, un mestratge que no va exercir mai: durant vint anys va treballar de comptable a la Casa Nèlia, establerta al número 110 del carrer de Tamarit, que fabricava xocolata i galetes. L'any 1926 es casa, a Oliana, amb Assumpció Coy i Caballol i s'instal·len en un piset al barri de Gràcia, al carrer de la Legalitat, fins que es traslladen, al cap de pocs mesos, a un de més gran, situat al carrer de Còrsega, número 452, del Cap i Casal de Catalunya. El fruit d'aquesta unió matrimonial és l'arribada al món de tres nenes, la Julieta, la Roser i la Neus, que mor quan tot just té deu mesos.

En aquella Catalunya del primer terç del segle XX, farcida de moviments socials, culturals i polítics, amb pistolisme de la patronal i enfrontaments armats per no res, Lluís Escaler pren consciència ben aviat de la seva ciutadania catalana, i instal·lat a Barcelona d'estudiant —s'estava en una dispensa del carrer Comtal—, s'impatriza amb la Unió

Catalanista, de pensament catalanista i socialista alhora, gràcies al carisma del metge i polític Domènec Martí i Julià. Tot i això, l'olianès ingressa a Joventut Democràtica Nacionalista, dins la Federació Democràtica Nacionalista, organització constituïda per Francesc Macià l'any 1919 que afegeix a la qüestió nacional catalana la proposta de diverses millores socials, com el sou mínim i l'assegurança obligatòria, a més de defensar el dret d'associació, reunió, manifestació i propaganda. Un Lluís Escaler catalanista i reformista que, jove i solter com és, s'aboca a l'organització en cos i ànima, com demostra la seva participació en mitjings de propaganda i captació de militants arreu dels països catalans.

Lluís Escaler, membre del C. Comarcal Lleidatà afusellat pel règim franquista.

18.- BUTLLETÍ INFORMATIU

Benissanet, Móra la Nova, Cardona, Cornellà, Esparreguera, Lleida, Oliana, Solsona, Bassella, Ponts, la Seu d'Urgell...

L'any 1922, Lluís Escaler fa costat a Francesc Macià en la fundació d'Estat Català, el moviment polític, de caràcter separatista, que rep el suport d'intel·lectuals i polítics com Josep Carner i Ribalta, Daniel Cardona, Jaume Aiguader, Ventura Gassol... Nou anys més tard (1931), però, Lluís Escaler, disconforme amb la línia política que segueix Francesc Macià, el seu gran amic, s'escindeix d'Estat Català i és un dels fundadors de l'Agrupació Catalanista Radical Nosaltres Sols!, que s'adhereix a la Unió Catalanista, i n'és el primer president. Altrament, també **fou membre del Consell Directiu del Centre Comarcal Lleidatà** i soci de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

El dia 6 de febrer de 1939 –pocs dies després d'haver entrat Franco a Barcelona, doncs–, Lluís Escaler és detingut a les oficines de la Casa Nèlia i, conduït a la presó Model –a la cinquena galeria, número 491–, és posat a disposició de la jurisdicció militar, que li obre un consell de guerra sumariíssim d'urgència i el sentència a mort. L'execució té lloc el dia 23 d'abril de 1939 al Camp de la Bota, on avui s'aixeca el Fòrum, juntament amb nou companys més. Els seus cossos foren enterrats allà mateix, sense dir-ne res a les famílies ni

esmentar-ho la premsa, com era costum en aquells dies, és a dir, enmig d'un silenci absolut.

En aquests dos mesos i mig de presó, Lluís Escaler va escriure clandestinament un diari, que conserva la família, d'un gran valor informatiu pel que fa al seu estat d'ànim, a la vida que es feia a la Model i a les execucions que el franquisme hi anava duent a terme, una bona part del qual fou publicat per l'historiador Josep Benet a l'obra *Domènec Latorre, afusellat per catalanista* (Edicions 62. Barcelona, 2003).

Lluís Escaler va ser un més dels molts militants catalanistes que es van creure les promeses fetes pel franquisme –per això no van prendre el camí de l'exili– i ho van pagar amb la vida. No va dubtar, ni mica ni molla, que el franquisme respectaria la dignitat i la vida dels lluitadors republicans que no tinguessin les mans tacades de sang, com havia anunciat diverses vegades. No comptava, ni ell ni els qui van morir com ell, que el pitjor crim per al franquisme era ser catalanista.

1. A la partida de naixement, el segon cognom és Espuñes. Tanmateix, en onze dels seus blocs de notes que hem pogut consultar, en sis signa les anotacions que hi escriu amb el nom de «Lluís Espuñes». Respectem, per tant, la seva voluntat. En canvi, els dibuixos que feia, perquè també dibuixava, i bé, els signava «Lluís», o «Lluís Juli», dos dels seus tres noms de bateig.

EL RACÓ D'EN QUIM

MOVEM LA LLENGUA

Dissabte, 16 de juny, llegeixo a l'Avui:

“El que vam fer malament va ser cedir l'Educació a Catalunya i el País Basc. Tots els nens espanyols han d'estudiar la mateixa història d'Espanya”.

Paraules pronunciades per Rodolfo Martín Villa. Al falangista incombustible. A l'home de l'Espanya Grande y Libre encara li queden energies per renegar d'una transició que ells mateixos es van fer a mida.

Divendres 23 de juny, també a l'Avui:

La ministra oblida l'absència de català a Londres.

Els responsables de l'Institut Ramon Llull van refusar ahir respondre a les declaracions del dimecres de la ministra de Cultura, Carmen Calvo, a favor de la presència dels autors en Castellà a la fira de Frankfurt. Calvo que contestava una pregunta el PP al Congrés de Diputats sobre aquest tema, va dir que considerava “empobridora” l'absència a Frankfurt d'autors com Eduardo Mendoza, Carlos Ruiz Zafón, Javier Cercas o Juan Marsé.

En canvi es dona la circumstància que el passat mes d'abril el ministeri de Cultura no va incloure cap escriptor en llengua catalana en la programació de la passada Fira del Llibre de Londres, en la qual l'organització va triar la indústria editorial espanyola i el seu patrimoni literari com a centre d'atenció del programa Market Focus. A l'hora de la veritat, però, a la llista d'au-

tors del ministeri només s'hi van incloure escriptors en castellà. Cap en català, basc ni gallec.
NOTA DE LA REDACCIÓ. Això és la llei de l'embut ministerial. O potser no, la senyora ministra potser és plenament conscient que els escriptors en català no són espanyols.

Dijous 30 d'agost

Benemerita? Ni "Be" ni "mèrita"

"Lo que me faltava, una mora catalanista". Així va reaccionar "l'educat i democràtic" capità d'una caserna de la Benemerita Guardia Civil a Palma davant Saïda Saddouki", una traductora d'àrab a la que havien cridat per a un servei de traducció i en presentar-s'hi havia comès el gran pecat de parlar en català. Segons ha publicat la premsa, el capità es va esplaiar a gust: **"O hablas en cristiano o de aquí no vas a pasar"** El dia següent "l'honorable" capità encara es va expressar amb major contundència: **"Tu estás obligada a hablar en castellano porque estás en Espanya" – "La Constitución no reconoce el catalán como lengua" – "Me parece vergonzoso que seas de otro país i defiendas un idioma que ni siquiera existe, porque unos se lo han inventado". –Por qué defiendes el catalán si no és tu lengua?**

Ens agradaria pensar que no tots els capitans de la Guardia Civil tenen el cap tan negre i dur com el tricorni que els adorna la testa, encara que d'un Estat monàrquic en què Sa Majestat té el valor de dir que **"no ha sido la nuestra lengua de imposición sinó de encuentro"** pots esperar qualsevol cosa

MISCEL·LÀNIA

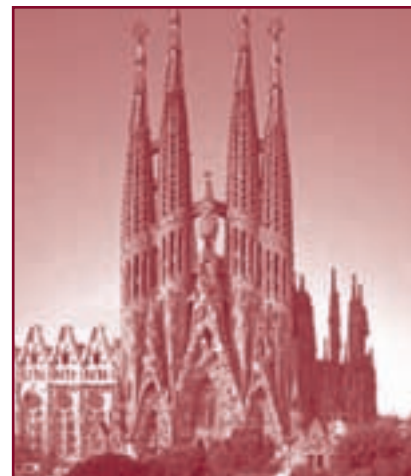
FRASES QUE FAN PENSAR

En aquest apartat dedicat a manllevar frases celebres de reconeguts pensadors, avui publiquen un extracte de l'article subtítulat **AMENAÇANT TOTS ELS SÍMBOLS D'UNA ANTIGA PUJANÇA**, publicat a l'Avui el dilluns dia 2 de juliol, signat pel professor de dret constitucional HÈCTOR LÓPEZ BOFILL.

UNA BURGESIA AGÒNICA

Una de les metàfores que de forma més cruenta revela la decadència de la burgesia catalana és que, davant l'enorme dèficit d'infraestructures que pateix el país, un dels pocs projectes que es consumaran serà un TGV que perforarà els fonaments de l'Eixample de Barcelona amenaçant tots els símbols d'una antiga puixança. El traçat del tren sembla especialment dissenyat per alguna ment perversa que hagués decidit posar en risc d'una tacada totes les grans creacions que van impulsar els excedents d'un poder econòmic en una altra època dinàmica i fastuosa: la casa Milà, la Casa de les Punxes, la Sagrada Família...

Les classes mitjanes i altes de la capital ja no tan sols es resignen que l'Estat els xucli els beneficis per nodrir la competència de la megalòpoli econòmica madrilenya, sinó que ara hauran de suportar que els túnels els passin per sota de casa i que posin en risc el testimoni d'uns avantpassats i d'una cultura que fins ara havien causat l'admiració del món. Veritablement, el poder de les elits ha arribat a uns extrems de migradesa alarmants si han estat incapaços d'organitzar una oposició a aquesta investida.

20.- BUTLLETI INFORMATIU

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Relacions Ciutadanes
Districte de l'Eixample

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Direcció General d'Acció Cívica

Diputació de Lleida

PATRONAT DE PROMOCIÓ
ECONÒMICA DE LLEIDA